

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської та японської філології

Курсова робота
з корейської філології

на тему:

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «СМЕРТЬ»
У ПОЕЗІЇ ЧХВЕ СИН ДЖА

Студентки групи Кор24-21

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

освітньої програми:

Корейська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

спеціальності 035 Філологія

спеціалізації 035.066 Східні мови та літератури

(переклад включно), перша – корейська

Камакіної Дар'ї Михайлівни

Науковий керівник:

Даліда Альона Валеріївна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ	7
1.1. Поняття лексико-семантичного поля у лінгвістиці.....	7
1.2. Структура лексико-семантичного поля	10
Висновки до Розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ «СМЕРТЬ» У ПОЕЗІЇ ЧХВЕ СИН ДЖА	15
2.1. Ядерна зона лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа.....	16
2.2. Периферійна зона лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа.....	17
2.3. Структура лексико-семантичних груп лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа.....	21
2.4. Образ смерті у творчості Чхве Син Джа.....	24
Висновки до Розділу 2	28
ВИСНОВКИ	31
초록	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34

ВСТУП

На думку багатьох дослідників, людина здатна сприймати слова і їх значення завдяки наявному контексту. Так, коли ми чуємо слово «риба», ми здатні розпізнати його значення, опираючись на вже відомі нам лексеми, які концептуально вписуються до слова «риба»: вода, тварина, плавати, їжа, м'ясо тощо. Реципієнт повідомлення спроможний зрозуміти значення окремих слів завдяки вже наявній в його розумі системі словесних знаків. Концепт, який існує у свідомості людини, знаходить своє мовне вираження у полі.

Основоположником ідеї «польового методу» дослідження лексичного рівня мови є Й. Трір, який взявся за створення цієї теорії на початку ХХ століття. Й. Трір розглядав мовне поле як «групу споріднених слів або визначену смисловою сферою», тобто, на його думку, слова не існують окремо, вони пов'язані між собою певними значеннями та ознаками. Саму назву «поле» вперше було вжито Г. Іпсеном. Довгий час теорія поля не знаходила зацікавленості серед лінгвістів, а то й була критикована. Врешті-решт, теорія поля Й. Тріра стала основою для подальшого вивчення лексико-семантичних утворень у лінгвістиці.

Значення слова не можна адекватно оцінити не опираючись на лексичні одиниці, які існують у тому ж самому полі. Так, наприклад, не можна дати повне визначення слову «щастя», не беручи до уваги лексичні одиниці «емоція», «сум», «відчуття», «злість» тощо. Завдяки семантичним зв'язкам між лексемами лексичний склад мови має рухливий і концептуальний характер.

При цьому, лексико-семантичне поле не є однорідним, до нього можуть входити одночасно і різні частини мови, і словосполучення, і граматичні категорії. Лексеми у лексико-семантичному полі пов'язані парадигматичними відношеннями і можуть утворювати лексико-семантичні групи та підгрупи за семантичними ознаками.

Концепція лексико-семантичного поля у лінгвістиці грає суттєву роль, адже завдяки уявленню про мову як про велику систему підсистем, що невпинно

взаємодіють та впливають одна на одну, дозволяє лінгвістам простежити зміни у мові та проаналізувати яким чином слова взаємодіють одне з одним, як вони передають розумову діяльність людини та як впливають на наше сприйняття оточуючого світу

Людина з давніх-давен задумувалась над значенням смерті та її істинним втіленням. Для біологів смерть – це фізичний процес, природне завершення життєвого циклу; для філософів – вічна енігма, яку неможливо ні до кінця розв’язати, ні змиритися з її існуванням; для фізиків – один з етапів існування матерії; для лінгвістів – одна з абстрактних концепцій, що вивчається з точки зору семантики слова та інших пов’язаних з ним слів, його використання в мові та мовленні, соціокультурному та соціолінгвістичному контексті.

У літературі смерть відіграє важливу роль, адже концепт смерті завжди слугував каталізатором роздумів про вічне і збудником людської уяви. Зокрема, смерть є поширеним образом у поезії.

Серед сучасних корейських поетів та поетес, Чхве Син Джа – унікально гротескна поетеса, чиє поетичне слово не залишить байдужим. Їй вдалося створити новий прототип жінки у корейській поезії: незламної, сильної та політично активної. Поезії Чхве Син Джа переплітають у собі меланхолічність, романтичний ліризм та соціо-культурну критику. Поетеса не боїться звучати пафосно чи грубо, що беззаперечно виділяє її серед поетів жанру. Літературні критики називають її творчість нетиповою для корейської літератури, вони описують її як вибухову, глибоко меланхолійну, екзистенціальну та подекуди фаталістичну.

Одним з центральних образів її поезій є смерть, смерть невідворотня, бажана і водночас ненависна. Хоча концепт лексико-семантичного поля у лінгвістиці доволі вивчений, ми вважаємо за потрібне детальніше вивчення практичної частини цього концепту, адже використання способу лексико-семантичного поля на основі конкретного мовного матеріалу може бути ефективне як у лінгвістичній сфері, так і у літературознавчій. У цій роботі ми намагаємося систематизувати способи вираження

концепту «смерть» у творчості Чхве Син Джа шляхом виокремлення лексико-семантичного поля «смерть» на основі відібраних лексем.

Мовознавці не часто застосовують надбання теоретичної лінгвістики на прикладі сучасної поезії, що часто схильна формувати самі правила мови. У корейській лінгвістиці та літературознавстві ситуація схожа. При цьому тема лексико-семантичного поля в корейській лінгвістиці малодосліджене як на рівні теоретичному, так і на рівні практичному. **Актуальність** цієї роботи зумовлена недостатньою вивченістю практичного аспекту лексико-семантичного поля та, зокрема, малою кількістю досліджень на цю теми у корейській мові.

Метою даної роботи є дослідження структурних та семантичних особливостей лексико-семантичного поля «смерть» на матеріалі творчості сучасної корейської поетеси Чхве Син Джа. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати наступні **завдання**:

1. Визначити поняття «лексико-семантичного поля» у лінгвістиці;
2. Визначити структуру лексико-семантичного поля та його властивості;
3. Охарактеризувати семантичні та структурні особливості лексем у лексико-семантичному полі «смерть» на основі проаналізованого матеріалу поезій Чхве Син Джа;
4. Охарактеризувати лексико-семантичні групи у межах лексико-семантичного поля «смерть» та відношення між його лексичними одиницями;
5. На основі результатів дослідження проаналізувати значення лексико-поетичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа.

Об'єктом дослідження у цій роботі є лексико-семантичне поле «смерть» у поезії Чхве Син Джа, а **предметом** – структурні та семантичні особливості лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа.

Матеріалом дослідження лексико-семантичного поля «смерть» у цій роботі стали 114 лексичних одиниць (67 без повторень), відібрані методом суцільної вибірки з 60 поезій Чхве Син Джа.

У ході виконання роботи були використані наступні **методи** лінгвістичного дослідження:

- *Структурний підхід* з метою охарактеризування лексико-семантичного поля «смерть»;
- *Семіотичний підхід* з метою аналізу мовного тексту та контекстуального аналізу лексем, що входять до лексико-семантичного поля «смерть».
- *Когнітивний підхід* з метою аналізу способів вираження концепту «смерть» через призму когнітивних процесів людської свідомості.
- *Компонентний аналіз* з метою виявлення та аналізу семантичних і структурних зв'язків та відношень між лексемами лексико-семантичного поля «смерть».
- *Теоретичний аналіз* з метою охарактеризування теорії лексико-семантичного поля.

Наукова новизна цієї роботи пов'язана з недостатньою кількістю практичних наукових робіт про лексико-семантичні поля у поезії, зокрема лексико-семантичного поля «смерть» як такого, що позначає абстрактне явище. **Практичне значення** одержаних результатів визначається можливістю подальшого їх використання для дослідження лексико-семантичних полів у корейській поезії, дослідження системи лексичних способів вираження абстрактних понять, лінгвістичного аналізу корейської поезії.

Дана робота має наступну **структуру**: вступ, два розділи, шість підрозділів, висновки до розділів, загальні висновки, анотація та список використаних джерел. Загальний **обсяг** роботи складає 35 сторінок, обсяг основної частини тексту – 21, список використаних джерел налічує 19 одиниць.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ

1.1. Поняття лексико-семантичного поля у лінгвістиці

Лексико-семантична система мови вважається найрухомішою серед усіх мовних рівнів. Так як слова не можуть існувати ізольовано, а їх семантичні значення залежать від відношень, що формуються шляхом протиставлення іншим словам, системні відношення у лексичному складі мови перебувають у постійному русі. Так, з часом слова можуть набувати додаткових значень та впливати на семантичні значення інших слів своєї системи, що призводить до виникнення паралелізму семантичних значень.

Як будь-яка система, лексико-семантична система базується на відношеннях. Як і в фонології, тут відношення бувають парадигматичними й синтагматичними. (Кочерган, 2010).

Парадигматичні відношення (за Ф. де Соссюром, – асоціативні) – відношення вибору, асоціації, що ґрунтуються на подібності й відмінності позначувальних і позначуваних одиниць мови. На цьому ґрунті одиниці мови об'єднуються в групи, розряди, класи, категорії (Ткаченко, Системні відношення в мові).

Парадигматичні відношення називають вертикальними, а синтагматичні – лінійними, адже такі відношення реалізуються між послідовними одиницями (лексична синтагматика включає в себе граматичні та фонетичні аспекти мови). Серед парадигматичних відношень виділяють:

- 1) відношення смислової подібності (синонімія);
 - 2) відношення смислового протиставлення (антонімія);
 - 3) відношення смислового включення (гіпонімія);
 - 4) відношення супідрядності (сурядні та підрядні відношення між загальним словом та підрядними) і партитивності, тобто цілого і його частини.
- (Кочерган, 2010)

За Кочерганом М. П., найбільшими парадигматичними об'єднаннями є лексико-семантичні поля, що являють собою сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту (іноді й спільністю формальних показників) і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ (Кочерган, 2010). Такими одиницями науковці спочатку розглядали слова як одиниці лексичного рівня, а потім вже словосполучення, речення.

Хоча основоположником «теорії поля» вважається Й. Трір, натомість саму назву «поле» вперше було вжито Г. Іпсеном. Довгий час теорія поля не знаходила зацікавленості серед лінгвістів, а то й була критикована. Врешті-решт, теорія поля Й. Тріра стала основою для подальшого вивчення лексико-семантичних утворень у лінгвістиці.

Лінгвісти оперують різними поняттями на позначення явища «поля», серед них: лексико-семантичне, лексичне, семантичне, функціонально-семантичне, асоціативне, словесне, граматико-лексичне, лексико-граматичне, ідеографічне, лексико-фразеологічне, фразео-семантичне тощо. При цьому найчастіше використовують терміни «лексико-семантичне поле» та «семантичне поле». За Б. Швіше, семантичне поле визначає як «певну замкнену систему, що пов'язує лексичне поле і концептуальне поле» (Schwischay, 2001).

За Ю. С. Головащенко, лексико-семантичне поле є «парадигматичним об'єднанням лексичних одиниць, що гуртуються за принципом семантичної близькості лексичних значень», воно має «ієрархічну структуру, що уможливорює окреслення детальної семантичної картини конкретної поняттєвої сфери» (Головащенко, 2022).

Необхідно навести визначення семантичного та лексичного полів як окремих лінгвістичних концептів для подальшого дослідження лексико-семантичного поля. Хоч деякі науковці у своїх працях наводять відмінності між такими полями як семантичне і лексичне (лексико-семантичне) (Schwischay, 2001), часто ці поняття

ототожнюються, їм даються схожі визначення, а центральною ознакою мовних елементів що називають полем стає одна й та сама диференційна ознака.

Семантичне поле є такою системою, завдяки якій здійснюється вивчення семантичних змін у мові. Теорії поля понад сто років, однак це не зменшує цікавості науковців до її дослідження. Про закономірності семантичних зв'язків між мовними одиницями і про системний характер лексики писали в кінці XIX – на початку XX ст. (О. Потебня, Р. Мейер, Г. Іпсен та ін.). (Марчук, 2023)

У своїх дослідженнях семантичного поля В. Порціг досліджує слова як самостійні одиниці мови на основі зв'язку їх значень, що виражається у словосполученнях та словах. Дослідник намагався встановити зв'язки, які закладені ще в самому значенні слів, як наприклад: «йти» пов'язано з «губи», «бачити» пов'язано з «очі, цілувати» з «губи», «хватати» пов'язано з «рука». Семантичні поля – це прості співвідношення, що складаються з дієслова та суб'єкта чи об'єкта або прикметника та іменника. (Барилова, 2011)

Домінуючими словами при цьому виступають такі, що здатні виконувати та виражати предикативну функцію (співвіднесеність змісту до реальної дійсності); такими словами є дієслова та прикметники. Лише дієслова та прикметники здатні виступати ядром семантичного поля, а всі інші мовні елементи у полі є такими, що сполучаються з ядерним мовним елементом у певного роду виді зв'язку. Виходячи з цього, семантичне поле будується на валентних властивостях слів і є, окрім парадигматичного утворення, також синтагматичним утворенням.

Варта уваги думка Ф. Жилка, який визначав семантичне поле як складну функціональну системно-структурну одиницю лексичного та семантичного рівнів (Кочерган, 2006). Він наголошував на тому, що об'єднання слів у лексико-семантичне поле можливе лише за наявності спільних значеннєвих сем, що забезпечують семантико-сміслові зв'язки в межах утвореної одиниці.

Семантичне поле може розглядатися і як засіб репрезентації реальності, як лінгвістична категорія і як метод опису лексичного складу мови. Крім того,

семантичне поле є філософською категорією, спрямованою на пізнання закономірних зв'язків явищ мовної дійсності. Будучи категорією вищого порядку, семантичне поле виступає в іншому плані як метод системно-функціонального аналізу мови. Інтерпретація того чи того фрагмента дійсності у вигляді ієрархічно організованого в мові семантичного простору представлена найбільш повним і адекватним методом пізнання світу і найважливішим зв'язком між його об'єктами. (Багмут, 2007)

За Г. Штерном (1998), лексичне поле є сукупністю лексем, що пов'язані спільними семантичними властивостями, причетністю до однієї й тієї ж ситуації тощо. Визначення лексико-семантичного поля у межах мовного відрізка можливе завдяки визначенню семантичних зв'язків, парадигматичних та синтагматичних відношень між словами та структуруванні їх відношень до головного слова.

Сама назва «лексико-семантичне поле» підкреслює лексичний фактор поля та семантичні зв'язки елементів поля, що досліджується. Саме тому у роботі ми послуговуємось цим терміном, як найчіткішим для визначення термінології.

1.2. Структура лексико-семантичного поля

Одним з найактуальніших питань у лексичній семантиці є саме структуру лексико-семантичного поля.

За Кочерганом М. П., лексико-семантичне поле має ієрархічну будову: воно складається з лексико-семантичних груп, а лексико-семантичні групи, в свою чергу, з менших за обсягом мікросистем – синонімічних рядів, антонімічних пар, гіперо-гіпонімів, конверсивів тощо. При цьому кожне поле має у своєму складі спільну (інтегральну) ознаку, яка об'єднує всі одиниці поля. Така ознака називається архісемою і виражається лексемою з узагальненим значенням. Так, слова «йти», «бігти», «повзти» матимуть архісему «рух». При цьому кожна окрема одиниця лексико-семантичного поля має відрізнитися від інших одиниць цього ж поля хоча б однією диференційною ознакою: у наведених вище словах такою ознакою буде «спосіб руху». (Кочерган, 2010)

Найчастіше лінгвісти визначають наступні складові лексико-семантичного поля:

1. **Ядро поля**, що містить у собі родову сему, здатну замінювати інші слова поля.
2. **Центр поля**, що містить в собі слова з інтегральним значенням, тобто такі що подібні за своїм значенням до родової семи та схожі між собою.
3. **Периферія поля**, що складається зі слів, віддалених від родової семи, які натомість конкретизують значення всього лексико-семантичного поля. Слова на периферії поля часто можуть бути частиною інших лексико-семантичних полей, надаючи мовній системі лексико-семантичної цілісності.
4. **Фрагменти поля – гіпер-гіпонімічна система слів** різного типу.

Лексико-семантичне поле завжди має ядро, що містить у собі лексему-назву поля, а усі рівні периферії поля складаються з лексем, що пов'язані зі словами ядра семантичними зв'язками.

На думку С. Денисової (1996), семантична будова поля (ядерно-периферійна структура в мові) «утворена не за ознаками бінарної опозиції (релевантність чи нерелевантність), а за принципом градування – ступеня виявлення ознак із центром, що складається з ознак високого ступеня детермінованості, і периферії – явищ із високим рівнем варіативності». (Денисова, 1996)

При визначенні структури лексико-семантичного поля, більшість науковців оперується двома критеріями: наявністю центральної лексеми чи лексем (ядра) та віддалених від цього ядра лексичних одиниць (периферії). У будь-якій наявній структуризації лексико-семантичного поля ядро та периферія мають найбільше значення і виступають центром дослідження та визначення границь лексико-семантичного поля. Так, деякі дослідники виділяють наступні складові лексико-семантичного поля: ядро, ближня периферія, дальня периферія та крайня периферія, замість вже наведених вище центру та фрагментів поля. У ядрі містяться слова з

сильними семантичними відношеннями, а до периферії відносяться слова, що часто належать до інших полів.

На думку Н. Гешко (2014), ядерна та периферійна зони лексико-семантичного поля не мають між собою чіткої межі і всі одиниці поля можуть належати і до інших лексико-семантичних полів.

Варто додати, що одиницями лексико-семантичного поля можуть виступати не тільки частини мови, але й словосполучення, сталі вирази, фразеологізми, граматичні форми. Окрім ядра та периферії, лексико-семантичне поле також ділиться на лексико-семантичні групи – семантичне об'єднання парадигм однієї частини мови, що робить лексико-семантичне поле різночастиномовним.

До характерних властивостей лексико-семантичного поля належать:

- 1) спільність значень;
- 2) семантичні відношення між словами у межах поля, що мають ієрархічний характер;
- 3) взаємозалежність та взаємообумовленість одиниць;
- 4) наявність смислового простору поля;
- 5) деяка автономність поля (водночас лексичні одиниці в ньому можуть належати до інших полів);
- б) взаємозв'язок різних полів у межах мови.

Як зазначено вище, думки науковців щодо визначення семантичного поля як системи слів, пов'язаних семантичною ознакою, збігаються. Однак, при цьому існують деякі розбіжності у методах виокремлення лексико-семантичних полів і визначенні найефективнішого. До методів виокремлення полів належать:

- 1) психофізіологічний метод, що вивчає реакції мозку на компоненти лексико-семантичного поля;
- 2) психолінгвістичний метод, що досліджує як людина сприймає, асоціює та використовує слова одного поля;

- 3) структурний (дистрибутивний) метод передбачає аналіз семантичних зв'язків між словами у мові, їх взаємодію та систематизацію;
- 4) логіко-семантичний метод, який дозволяє виявити логічні закономірності між одиницями поля та розкрити їх парадигматичні відношення;
- 5) логіко-статистичний метод, що передбачає ідентифікацію та виокремлення архісеми – слова, що має одне для всіх одиниць поля значення, яке до того ж нейтрально-забарвлене.

У даній роботі ми послуговуватимемося структурним, логіко-статистичним та логіко-семантичним методами. Так, наприклад, архісемою для лексико-семантичного поля «смерть» (죽음) є лексема «смерть» – стан або процес припинення життєдіяльності організму. Усі слова, що входитимуть до цього поля об'єднані семою «припинення процесу життя», позначають різні реалії об'єктивної дійсності і пов'язані між собою парадигматичними відношеннями.

Висновки до Розділу 1

Шляхом теоретичного аналізу наукової літератури було визначено поняття «лексико-семантичне поле», охарактеризовано структуру лексико-семантичного поля, лексико-семантичні групи, властивості поля та методи виокремлення полів. Теоретичний аналіз дозволив дійти наступних висновків.

У першому розділі цієї роботи було з'ясовано, що за лексико-семантичне поле ми беремо сукупність мовних одиниць, пов'язаних між собою спільними семантичними ознаками і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ. Лексеми такого поля мають хоча б одне спільне значення і пов'язані одне між одним парадигматичними відношеннями синонімії, антонімії, гіпонімії, супідрядності та партитивності.

При визначенні структури лексико-семантичного поля, визначено, що найважливішими критеріями є наявність центральної лексеми чи лексем (ядра) та віддалених від цього ядра лексичних одиниць (периферії), що мають спільну (інтегральну) ознаку, яка об'єднує всі одиниці поля. Таку ознаку ще називають

архісемою – лексемою, що виражає узагальнене значення усього лексико-семантичного поля.

При цьому було з'ясовано, що периферія лексико-семантичного поля також ділиться: центр (ближня периферія), дальня периферія та крайня периферія. Лексичні одиниці на периферії лексико-семантичного поля мають менше спільних семантичних ознак, мають слабкіші парадигматичні відношення та часто існують в межах поля лише завдяки конкретному мовному контексту.

Визначено, що семантична будова поля побудована за принципом градації, тобто центральний рівень поля складається з лексем з ознаками високого ступеня детермінованості, а периферія – з лексем з високим рівнем варіативності.

Ядро лексико-семантичного поля представлено лексемою чи декількома лексемами вищого порядку з найсильнішими семантичними ознаками. Центр поля містить у собі лексеми, що мають найближче з ядром і між собою значення. Дальня та крайня периферії складаються з лексичних одиниць, які є найбільш віддаленими за семантичними ознаками від ядра, вони є більш детальними та конкретними і є частиною інших полів.

Відомо, що лексико-семантичне поле має ієрархічну будову: воно складається з лексико-семантичних груп, які, в свою чергу, складаються з синонімічних рядів, антонімічних пар, гіперо-гіпонімів, конверсивів тощо.

РОЗДІЛ 2.

СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ «СМЕРТЬ» У ПОЕЗІЇ ЧХВЕ СИН ДЖА

Чхве Син Джа – сучасна корейська феміністична поетеса, чия творчість відома відображенням меланхолії людини, що стоїть на порозі смерті. Критики називають її однією з найяскравіших поетес у жанрі сучасного корейського авангардизму.

Чхве Син Джа почала писати у 80-х роках минулого століття, коли Південна Корея переживала величезні зміни як в своєму політичному апараті, так і в суспільстві. У той час з'являється такий вид поезії як деконструктивна поезія, яку започаткували на початку 80-х Хван Джі У, Пак Нам Чхоль, І Сон Бок та ін. Деконструктивна поезія знайшла своє відображення у різних формах авангардної поезії, таких як втрата значень, виникнення абсурдних поетичних сюжетів, техніка «монтажу» сюжету тощо. (이주연. 2015)

Поезія Чхве Син Джа просякнута негативізмом, в своїх поезіях поетеса відкрито виражає свої тривоги пов'язані зі існуванням та відчаєм життя, які часто переходять у ненависть та тенденції до мазохізму. Крім того, мова її поезій далека від мови традиційної поезії – Чхве Син Джа не боїться використовувати лайку чи негативно забарвлену лексику для вираження емоцій, аби змусити читати відчувати катарсис. (이주연. 2015)

Така поезія просякнута іронією, що надає початково нейтральним чи позитивним явищам негативного забарвлення для досягнення зміни значення. За допомогою використання елементів іронії та нецензурної лексики, Чхве Син Джа у своїй творчості описує не лише власні емоцій та почуття, а й стимулює читача задуматися над складними аспектами життя, включно зі смертю як її біологічним, фізичним та моральним логічним закінченням.

Октавіо Пас вважав, що криза суспільного життя – це також криза свідомості індивіда. Для Чхве Син Джа така криза знайшла своє відображення у невдалому

коханні, політичних репресіях та життєвих деприваціях (이주연. 2015). Екзистенційний біль, виражений в поезії поетеси, повсякчас пов'язаний зі смертю як центральною точкою людського життя, смертю як фізичною, так і моральною.

2.1. Ядерна зона лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа

Для систематизації лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа, необхідно вміти послуговуватися знаннями про його структуру. Як зазначалось раніше, структурою лексико-семантичного поля є наявність:

- 1) ядра, що виражає загальне значення поля, тобто його архісему;
- 2) центр поля, або ближня периферія зі словами, що найбільш наближені за семантичними ознаками до ядра;
- 3) дальня периферія, до якої входять багатозначні лексеми, які належать до декількох полів і зв'язані з ними контекстуально;
- 4) крайня периферія, до якої входять лексеми, що прямо не пов'язані з ядром, однак є такими в конкретному контексті.

Виходячи з цього, структура лексико-семантичного поля «смерть» складається з ядра, центру, дальньої та крайньої периферії. До ядерної зони належать слова, що мають сильні семантичні відносини та здатні утворювати групи слів з різними парадигматичними відношеннями.

Матеріалом дослідження лексико-семантичного поля «смерть» нами була обрана поетична творчість корейської поетеси Чхве Син Джа. За допомогою методу суцільної вибірки, нами було відібрано лексичний матеріал з 60 поезій Чхве Син Джа. Досліджуваний матеріал було згруповано у декілька лексико-семантичних груп, що існують у межах одного лексико-семантичного поля «смерть». Внаслідок дослідження, було відібрано 114 лексичних одиниці (67 без повторень), що належать до лексико-семантичного поля «смерть». Для виокремлення одиниць, що належать до центру та периферії лексико-семантичного поля «смерть» було проведено

контекстуальний аналіз матеріалу та використано корейсько-англійські та корейсько-українські словники.

Було виявлено, що ядро лексико-семантичного поля «смерть», в першу чергу, виражено лексемою 죽음 (смерть), як ім'я на позначення припинення процесу життєдіяльності. Загалом, лексема 죽음 зустрілася у досліджуваних текстових матеріалах 16 разів. Лексема 죽음 виступає як збірний однозначний іменник: 죽음이 홀로 나를 꿈꾸고 있다 – Смерть мріє лише про мене.

Варто підмітити, що лексема 죽다 (помирати) як дієслово, при цьому, зустрічалася набагато частіше у різних формах дієслова та граматичних формах, що надало слову варіативності: 죽으면서 (помираючи), 죽었다 (помер), 죽은 (той, що помер) 죽는 (померлий), 죽을 거예요 (помре), 죽여버리다 (бажати померти), 죽여주십시오 (вбийте) тощо. Загалом лексема 죽다 зустрічається у досліджуваному матеріалі 32 рази.

До ядра також можна було б віднести лексему 끝 (кінець) у значенні «кінець життя», однак слово 끝 хоча й має єдине значення «кінець», при цьому використовується у безлічі різних контекстів і не є однозначним у межах лексико-семантичного поля «смерть».

Таким чином, до складу лексико-семантичного поля «смерть» належать 2 лексеми: іменник «죽음» та дієслово «죽다», що позначає факт смерті, незалежно від її причини. Обидві лексеми вживаються найчастіше, є нейтрально забарвленими та однозначними, що дає змогу замінити ними будь-яку лексему центру чи периферії поля.

2.2. Периферійна зона лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхе Син Джа

Виходячи з визначення периферії лексико-семантичного поля, ми приймаємо наступну його структуру: 1) центр або ближня периферія; 2) дальня периферія; 3) крайня периферія.

При аналізі лексичного матеріалу на основі 60 поезій Чхве Син Джа, було виявлено наступні лексеми периферії: 세상을 떠나가다 (покинути світ), 바래다주다 (провести на той світ), 꺼지다 – (помирати), 가다 (піти), 심장이 멈추다 – (серце зупиняється), 죽음은 찾아오다 (смерть навідується), 끝 (кінець життя), 마지막으로 숨죽이다 (зробити останній подих), 죽음 앞에서 (перед обличчям смерті), 치명적이다 (фатальний/смертний), 시들다 (в'янути/всихатися/зникати), 문드러지다 (розкладатися/гнити), 융해되다 (розкладатися/розчинятися), 썩다 (гнити), 폐허 (руїна), 부재 (відсутність), 허공 (пустота/порожнеча), 무의식 (несвідомість), 마비되다 (паралізований), 살다 (жити), 연명하다 (вижити), 계시다 (існувати), 존재하다 (існувати), 태어나다 (народитися), 낳다 (народити), 시작 (початок), 삶 (життя), 탄생 (народження), 목숨 (життя), 인생 (життя), 의식 (свідомість), 가라앉다 (тонути), 추락하다 (впасти/розбитися), 무너지다 (падати/розбиватися), 짓밟다 (розтоптати/розчавити), 잡아먹다 (вполювати/зловити заради їжі), 찢리다 (заколоти), 파괴하다 (знищити/зруйнувати), 독하다 (отруйний), 매독/매독균 (сифіліс), 독 (отрута), 허망하다 (марний), 침상 (трагедія/нещастя), 비극 (трагедія) 구슬프다 (сумний), 슬픔 (сум), 슬프다 (сумний), 슬퍼하다 (бути сумним), 공포 (страх/жахіття), 그리움 (туга), 외로움 (самотність), 눈물 (сльози), 뼈를 묻다 (поховати кістки), 묻다 (поховати), 기념 건물 (меморіальна будівля), 기억 (пам'ять), 몸뚱 (тіло), 영원하다 (вічний), 끝없다 (безкінечний), 천국 (небеса/рай), 무덤 – могила, 지상 (земля, 지상에 한 무덤 – у землі могила), 뼈 (кістки), 시체 (труп), 죽이다 (вбити).

При систематизації лексико-семантичного поля «смерть» ми послуговувалися наступними ознаками для виокремлення та визначення місця кожної з лексем на периферії лексико-семантичного поля:

- частота вживання: слова, які менш вживанні в мовленні чи досліджуваному матеріалі, або такі що мають більш спеціалізоване чи контекстуальне значення, частіше знаходяться на периферії поля;
- ступінь абстракції: слова з більш абстрактними або загальними значеннями можуть знаходитися на периферії;

- контекстуальна асоціативність: слова, що мають менше асоціацій з іншими словами у полі можуть знаходитися на периферії.

В результаті, було визначено, що максимальний показник використання одиниці – 32 (лексема 죽다), мінімальний показник – 1, кроком інтервалу було визначено 3. Дані розподілу зон на інтервали зазначено у Таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Поділ структури лексико-семантичного поля «смерть»

Представимо визначену структуру лексико-семантичного поля «смерть» у вигляді діаграми (Рис. 2.1.). На ній зображено ядро поля (центральне коло), ближня периферія (середнє коло) та дальня периферія (зовнішнє коло). Усі інші слова відносяться до крайньої периферії.

Структурні зони поля	Інтервал	Кількість одиниць	% від загальної кількості
Ядро	9-12 і більше	2	3
Ближня периферія	6-9	5	7,5
Дальня периферія	3-6	7	10,4
Крайня периферія	1-3	53	79,1
Загальна кількість одиниць		67	100

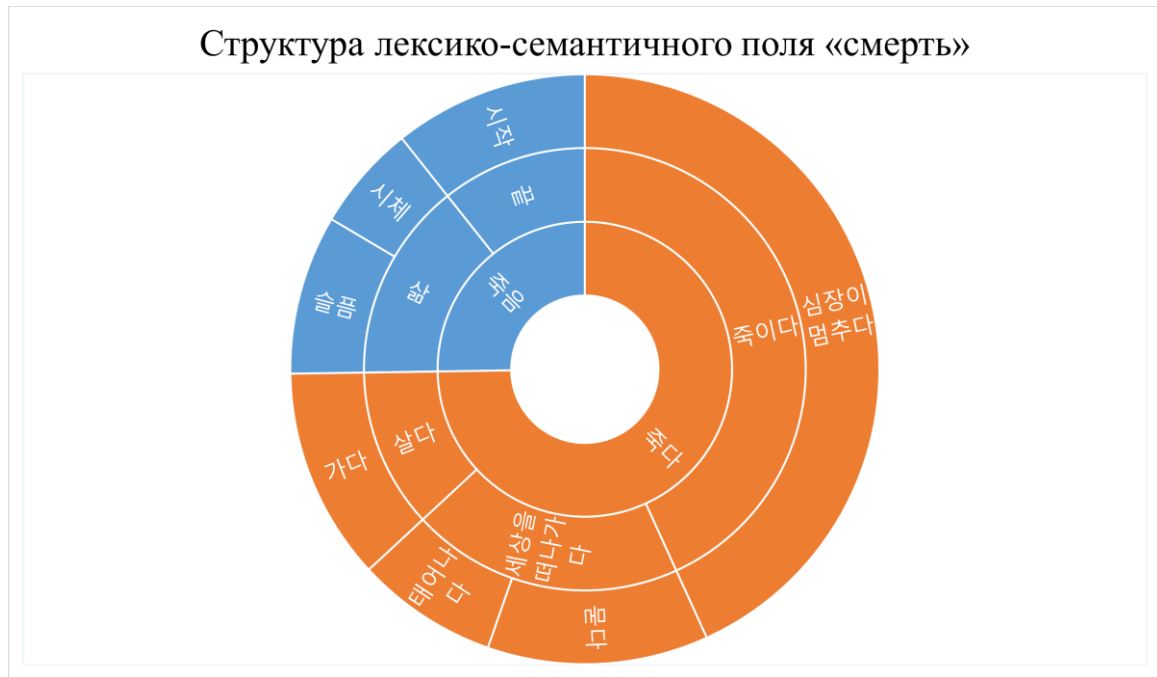

Рис. 2.1.

На цій діаграмі зображено усі слова, що належать до ядра, ближньої периферії та дальньої периферії лексико-семантичного поля «смерть» та їх поширеність у межах поля.

Варто звернути увагу на парадигматичні відношення між лексемами лексико-семантичного поля «смерть». Як зазначалося раніше, до таких відношень відносяться відношення смислової подібності (синонімія), відношення смислового протиставлення (антонімія), відношення смислового включення (гіпонімія), відношення супідрядності (сурядні та підрядні відношення між загальним словом та підрядними) і партитивності.

Розглянемо які відношення наявні між лексемами в лексико-семантичному полі «смерть»:

- 1) **Синонімія:** 죽다 – 세상을 떠나가다 – 꺼지다 (помирати), 죽음 – 끝 (смерть), 영원하다 – 끝없다 (безкінечний), 문드러지다 – 썩다 – 용해되다 (гнисти/розкладатися), 죽음은 찾아오다 – 마지막으로 숨죽이다, 살다 – 계시다 – 존재하다 (існувати), 삶 – 목숨 – 인생 (життя) тощо.

- 2) Антонімія: 죽다 – 살다 (померти – жити), 태어나다 – 죽다 (народитися – померти), 죽음 – 삶 (смерть – життя), 탄생 – 죽음 (народження – смерть), 세상을 떠나가다 – 태어나다 (покинути світ – народитися), 죽이다 – 낳다 (вбити – народити), 끝 – 시작 (кінець – початок), 치명적이다 – 영원하다 (смертний – вічний), 의식 – 무의식 (свідомість-несвідомість) тощо.
- 3) Гіпонімія в цьому лексико-семантичному полі відсутня, адже більшість слів у ньому позначають абстрактні поняття, які є самодостатніми.
- 4) Відношення партитивності, тобто цілого і його частини: 몸뚱 (тіло) – 뼈 (кістки).

Проаналізувавши результати, можна сказати, що найбільш представленими видами парадигматичних відношеннях у лексико-семантичному полі «смерть» є відношення смислової подібності і відношення смислового протиставлення. Натомість менш поширеними є відношення смислового включення та відношення супідрядності та партитивності, що пов'язано з деякою абстрактністю поняття «смерть» та лексем що входять до лексико-семантичного поля «смерть».

2.3. Структура лексико-семантичних груп лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа

Як було зазначено раніше, лексико-семантичне поле складається з лексико-семантичних груп, приналежність лексичних одиниць до яких визначається за категоріальною ознакою. Нам вже відомо, що лексико-семантична група – сукупність слів у всіх чи окремих їх значеннях, а також стійких і напівстійких словосполучень, які об'єднані категоріальною, субкатегоріальною і денотативною семами (Павлишенко, 2017: 22).

Під лексико-семантичною групою ми розуміємо об'єднання слів, які семантично близькі до семи, тобто найбільш часто вживаного лексико-семантичного варіанта. Крім того, одиниці кожної такої групи, часто належать до однієї і тієї самої частини мови.

У межах лексико-семантичного поля, як відомо, існує деяка ієрархія: лексеми другого порядку (лексеми ядра) передують лексемам другого порядку (лексеми периферії). Варто зазначити, що такі ієрархічні відношення існують і між лексико-семантичними групами поля.

Беручи до уваги зазначене вище, в лексико-семантичному полі «смерть» пропонуємо виділити наступні лексико-семантичні групи, сформовані нами на основі досліджуваного матеріалу: 1) терміни на позначення стану смерті; 2) терміни на позначення причини смерті; 3) емоційно-оцінні слова, що виражають відношення до смерті; 4) терміни на позначення ритуальних та традиційних обрядів, пов'язаних зі смертю; 5) філософські та релігійні терміни, пов'язані зі смертю; 6) терміни на позначення атрибутів, що стосуються смерті; 7) терміни на позначення стану людини після смерті; 8) терміни на позначення життя та народження (комплементарна група).

Відібрані в результаті аналізу поезій Чхве Син Джа лексеми були нами розподілені між цими восьми групами. Далі нами надається список цих лексем.

Терміни на позначення стану смерті: 죽다 – померти, 세상을 떠나가다 – покинути світ, 보내다주다 – провести (у контексті – провести на той світ), 꺼지다 – помирати (піти), 가다 – піти, 심장이 멈추다 – серце зупиняється, 죽음은 찾아오다 – смерть навідується, 끝 – кінець (життя), 마지막으로 숨죽이다 – зробити останній подих, 죽음 앞에서 – перед обличчям смерті, 치명적이다 – фатальний/смертний, 시들다 – в'янути/всихатися/зникати, 문드러지다 – розкладатися/гнити, 융해되다 – розкладатися/розчинятися, 썩다 гнити, 폐허 – руїна, 부재 – відсутність, 허공 – пустота/порожнеча, 무의식 несвідомість, , 허공 – пустота, 마비되다 – паралізований.

Терміни на позначення причини смерті: 심장이 멈추다 – серце зупиняється, 가라앉다 – тонути, 추락하다 впасти/розбитися, 무너지다 – падати/розбиватися, 짓밟다 – розтоптати/розчавити, 잡아먹다 – вполювати/зловити заради їжі, 찢리다 – заколотити, 파괴하다 – знищити/зруйнувати, 독하다 – отруйний, 매독/매독균 – сифіліс, 독 – отрута, 죽이다 – вбити.

Емоційно-оцінні слова, що виражають відношення до смерті: 허망하다 – марний, 침상 – трагедія/нещастя, , 허공 – пустота, 구슬프다 – сумний, 슬픔 – сум, 슬프다 – сумний, 슬퍼하다 – бути сумним, 공포 – страх/жахіття, 그리움 – туга, 외로움 – самотність, 눈물 – сльози, 비극 – трагедія.

Терміни на позначення ритуальних та традиційних обрядів, пов'язаних зі смертю: 뼈를 묻다 – поховати кістки, 묻다 – поховати, 바래다주다 провезти (на той світ), 귀신 – дух, 기념 건물 – меморіальна будівля, 기억 – пам'ять, 몸뚱 – тіло (діалектизм).

Філософські та релігійні терміни, пов'язані зі смертю: 영원하다 – вічний, 끝없다 – безкінечний, 귀신 – дух, 의식 – свідомість, 천국 – небеса/рай, 무의식 – несвідомість, 허망하다 – марний, 죽음 – смерть, 끝 – кінець (життя), 죽음 앞에서 – перед обличчям смерті, 치명적이다 – фатальний/смертний, 몸뚱 – тіло (діалектизм).

Терміни на позначення атрибутів, що стосуються смерті: 무덤 – могила, 몸뚱 – тіло (діалектизм), 지상 – земля (지상에 한 무덤 – у землі могила), 뼈 – кістки.

Терміни на позначення стану після смерті: 시체 – труп, 문드러지다 – розкладатися/гнити, 시들다 – в'янути, 영원하다 – вічний, 끝없다 – безкінечний, 썩다 – гнити, 폐허 – руїни, 부재 – відсутність, 귀신 – дух/привид, 허공 – пустота, 무의식 – несвідомість.

Терміни на позначення життя та народження: 살다 – жити, 연명하다 – вижити, 계시다 – існувати, 존재하다 – існувати, 태어나다 – народитися, 낳다 – народити, 시작 – початок, 삶 – життя, 탄생 – народження, 목숨 – життя, 인생 – життя, 의식 – свідомість.

Представимо визначені лексико-семантичні групи у вигляді діаграми (Рис. 2.2.):

Рис. 2.2.

Найбільш чисельною лексико-семантичною групою поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа стала група термінів на позначення стану смерті (21 одиниця), натомість найменш чисельною стала лексико-семантична група «терміни на позначення атрибутів, що стосуються смерті» (4 одиниці).

Визначивши такі лексико-семантичні групи та проаналізувавши їх одиниці, можна побачити, що більшість слів лексико-семантичного поля «смерть», представлених у поезії Чхве Син Джа, представлені лексемами з вузьким чи опосередкованим значенням. При цьому, деякі з лексем поля зустрічаються у декількох лексико-семантичних групах одночасно, що вказує на їх контекстну багатозначність.

2.4. Образ смерті у творчості Чхве Син Джа

У поезії Чхве Син Джа смерть постає як фізичне явище та як збірний образ. Смерть тут це водночас кінець життя і його логічне продовження, а часом бажаний невідворотній процес. Чхве Син Джа надає смерті образ провідника та супутника по життю, від якого неможливо втекти, як неможливо втекти від болу нещасливого

коханья. Поетеса відноситься до смерті з деякою іронією і пафосом, притаманним деконструктивній поезії:

- 죽음이 나보다 먼저 누워 두 눈을 멀뚱거리고 있다. (최승자. 오늘 저녁이 먹기 싫고)
– Смерть лежить переді мною, позираючи пустими очами.
- 죽음이 홀로 나를 꿈꾸고 있다. (내가 나를 모독한 것일까, 이십 세기가 나를 모독한 것일까) (어떤 아침에는. 최승자) – Смерть мріє про мене одну. (Чи я зневажила себе, Чи зневажило мене 20 сторіччя?)
- 죽음이 나를 겨누고 있다. (최승자. 불안) – Смерть переслідує мене.

Детальніше розглянемо використання поетесою Чхве Син Джа образу смерті та пов'язаних з нею лексем на прикладі деяких поезій.

개 같은 가을이 쳐들어온다.

매독 같은 가을.

그리고 죽음은, 황혼 그 마비된

한쪽 다리에 찾아온다.

모든 사물이 습기를 잃고

모든 길들의 경계선이 문드러진다

레코드에 담긴 옛 가수의 목소리가 시들고

여보세요 죽선이 아니니 죽선이 지 죽선이

전화선이 허공에서 수신인을 잃고

한 번 떠나간 애인들은 꿈에도 다시 돌아오지 않는다.

그리고 그리고 괴어 있는 기억의 폐수가

한없이 말 오줌 냄새를 풍기는 세월의 봉긋방에서

나는 부시시 죽었다 깨어난 목소리로 묻는다.

어디만큼 왔나 어디까지 가야

강물은 바다가 될 수 있을까. (최승자. 개 같은 가을이)

Ця поезія просякнута образами і символізмом. Лірична героїня переживає розставання з коханою людиною, що покинула цей світ. Загальна атмосфера суму та осмислення швидкоплинності часу та смертності людини тільки підкреслюється

образом осені. Як відомо, осінь – це пора року, яка в багатьох віруваннях асоціюється з закінченням циклу року, образ осені використовують для позначення фінальності життя та його швидкоплинності. Згадки про осінь, параліч та розклад підкреслюють невпинний плин часу та смертність усього живого, а особливо – людського життя.

매독 같은 가을. 그리고 죽음은, 황혼 그 마비된 한쪽 다리에 찾아온다. – Осінь як сифіліс і смерть, що приходить на паралізованій нозі сутінків.

Вираз «매독 같은 가을» (осінь як сифіліс) задає атмосфері поезії деякої грубості. Порівняння осені з сифілісом, хворобою яка забрала безліч життів, передає відношення ліричної героїні до цієї пори року. А наступні рядки «그리고 죽음은, 황혼 그 마비된 한쪽 다리에 찾아온다» безпосередньо звертаються до теми смерті, асоціюючи її з паралічем і настанням сутінків, що є метафорою кінця життя. Осінь тут – вірна супутниця смерті та, можна сказати, її відображення.

Фрази «모든 사물이 습기를 잃고» (все втрачає вологу), «모든 길들의 경계선이 문드러진다» (межі доріг розмиваються), «레코드에 담긴 옛 가수의 목소리가 시들고» (голос старого співака на платівці згасає) описують результат приходу осені, і паралельно описують процес та результат смерті. Образи речей, що втрачають вологу, розмивання меж та згасання голосів вказує на поступовий занепад і, зрештою, припинення життя.

Лірична героїня намагається додзвонитися до коханої людини «여보세요 죽선이 아니니 죽선이지 죽선아» (Алло, це Чуксон? Це ж правда Чуксон? Чуксон?!), але «전화선이 허공에서 수신인을 잃고» (телефонна лінія втрачає абонента у пустоті). Чуксон помирає, а лірична героїня може лише дзвонити на недійсний номер та дивитись як спогади про нього згасають, як згасає все живе, чого торкнулась осінь: «한 번 떠나간 애인들은 꿈에도 다시 돌아오지 않는다» - Кохані, що йдуть, не повертаються навіть уві сні.

Згадки про голоси що стираються на платівці, коханих що не повертаються навіть уві сні та відсутність абонента до якого намагаються додзвонитися, лише посилюють відчуття втрати і завершеності, пов'язане зі смертю.

Лірична героїня, врешті змушена змиритися з втратою, єдине що їй залишається – це «괴어 있는 기억» (спогади, що гниють) та мрії. Образ застійних наче вода спогадів, що наповнюють все довкола смородом сечі та гниття, ще більше підкреслюють занепад людини, змушеної втрачати інших. Запитання ліричної героїні про те, як далеко вона зайшла і як далеко їй ще треба пройти (어디만큼 왔나 어디까지 가야) та чи може річка стати морем (강물은 바다가 될 수 있을까), відображає екзистенційні роздуми перед обличчям смерті. На додачу, вона ставить запитання «голосом, що помер і повернувся» (죽었다 깨어난 목소리로 묻는다), що підсилює враження від ефекту який справила на героїню смерть її коханої людини, і водночас підкреслює остаточність смерті коханого, який не може повернутися.

Розглянемо ще одну поезію:

죽고 싶음의 절정에서

죽지 못한다, 혹은

죽지 않는다.

드라마가 되지 않고

비극이 되지 않고

클라이막스가 되지 않는다.

되지 않는다,

그것이 내가 견뎌내야 할 비극이다.

시시하고 미미하고 지지하고 데데한 비극이다.

하지만 어쨌든 이 물을 건너갈 수밖에 없다.

맞은편에서 병신 같은 죽음이 날 기다리고 있다 할지라도 (최승자. 비극)

Ця поезія досліджує тему глибокого бажання смерті та нездатності її досягти чи відмови від неї. Лірична героїня тут відкидає ідею про те, що її смерть, а то і смерть взагалі може мати драматичну кульмінацію чи стати трагедією, натомість вона сприймає її як буденне і тривіальне випробування, яке кожна людина повинна витримати.

Рядки «죽고 싶음의 절정에서 죽지 못한다, 혹은 죽지 않는다» (На висоті бажання померти, я не здатна померти, я не вмираю) відображають боротьбу з бажанням

смерті та неможливістю його здійснити. Лірична героїня уявляє свою смерть простим порядком речей, позбавленим трагічності. Вона вбачає монотонність і сірість у своїй смерті, що приносить їй великі страждання: 그것이 내가 견뎌내야 할 비극이다 – Це трагедія, яку я маю витерпіти. Смерть не стане ні драмою (드라마가 되지 않고), ні трагедією (비극이 되지 않고), ні кульмінацією (클라이막스가 되지 않는다). Натомість трагедією життя героїні стає неможливість померти і неможливість надати власній смерті значення.

Цікавим є рядок «시시하고 미미하고 지지하고 데데한 비극이다» - «Буденна, неважлива, незначна, звичайна трагедія». В ньому Чхве Син Джа підкреслює відсутність сенсу та повторюваність таких думок про смерть шляхом використання близьких за значенням слів з повторюваними складами: 시시하다, 미미하다, 지지하다, 데데하다. Використання такого ряду прикметників в цьому рядку підкреслює нудність, банальність та незначущість трагедії, яку має терпіти лірична героїня, а саме – неможливості надати своїй смерті значення.

Лірична героїня називає смерть дурною (병신 같은 죽음), ніби іронічно насміхаючись з неї. Навіть знаючи що «на іншому боці цієї річки» чекає смерть не варта нічого, лірична героїня все одно її прагне. В цьому полягає трагедія її життя і її смерті.

Загалом, у поезії розмірковується про протиріччя між бажанням смерті та неможливістю її досягти, та розчарування про банальність цього процесу.

Смерть у поезії Чхве Син Джа часто постає як реальна істота що наче набуває фізичного втілення, але при цьому не втрачає своєї безтілесності та міфічності. Натомість вона приходить у різних формах, які виражаються у мові творчості поетеси одиницями, що складають собою лексико-семантичне поле «смерть».

Висновки до Розділу 2

Здійснений у другому розділі структурний та семантичний аналіз мовних одиниць лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа, дає підстави зробити наступні висновки.

Шляхом визначення частоти вживання у мовному матеріалі відібраних лексем, ступеню абстракції значень та контекстуальної асоціативності, нами було виявлено, що структура лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа складається з: 1) ядра; 2) центру (ближньої периферії; 3) дальньої периферії; 4) крайньої периферії.

Ядро лексико-семантичного поля «смерть» виражено лексемами: 죽음 (смерть), як ім'я на позначення припинення процесу життєдіяльності; та дієсловом «죽다», що позначає факт смерті, незалежно від її причини.

Периферія лексико-семантичного поля «смерть» налічує 65 одиниць з 67 неповторюваних. До ближньої периферії належать 5 лексем, до дальньої – 7, до крайньої – 53. Крайня периферія виявилась найчисельнішою, що пов'язано з використанням поетесою Чхве Син Джа великої кількості слів з високо контекстуальним значенням.

Шляхом компонентного аналізу було проаналізовано парадигматичні відношення між лексемами лексико-семантичного поля «смерть». В результаті, найбільш представленими видами парадигматичних відношеннях у полі «смерть» стали відношення смислової подібності і відношення смислового протиставлення. Натомість менш поширеними були визначені відношення смислового включення та відношення супідрядності та партитивності, що пов'язано з деякою абстрактністю поняття «смерть» та лексем що входять до лексико-семантичного поля «смерть».

Завдяки семіотичному підходу було виділено 8 лексико-семантичних груп у межах лексико-семантичного поля «смерть», сформовані нами на основі досліджуваного матеріалу; визначена найчисельніша та найменш чисельна групи, що дає змогу говорити, що більшість слів лексико-семантичного поля «смерть», представлених у поезії Чхве Син Джа, представлені лексемами з вузьким чи опосередкованим значенням.

У ході контекстуального аналізу використання лексем лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа, вдалося дійти висновків, що смерть у поезії

Чхве Син Джа часто постає як реальна істота, що наче набуває фізичного втілення, але при цьому не втрачає своєї безтілесності та міфічності. Натомість вона приходиться у різних формах, які виражаються у мові творчості поетеси одиницями, що складають собою лексико-семантичне поле «смерть».

Матеріалом дослідження лексико-семантичного поля «смерть» послужили лексичні одиниці, дібрані шляхом суцільної вибірки з 60 поезій Чхве Син Джа.

ВИСНОВКИ

У ході виконання даної роботи було досягнуто мети дослідження, вирішені усі попередньо сформульовані завдання та проаналізовано теоретичні та практичні результати.

1. Завдяки теоретичному аналізу наукової літератури вдалося визначити поняття «лексико-семантичне поле» та дослідити його структуру, властивості та методи аналізу. У результаті було виявлено, що лексико-семантичне поле є сукупністю мовних одиниць, що мають спільні семантичні ознаками і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ. Лексеми такого поля пов'язані між собою парадигматичними відношеннями, такими як синонімія, антонімія, гіпонімія, супідрядність та партитивність.

2. Визначено, що найважливішими критеріями є наявність центральної лексеми чи лексем (ядра) та віддалених від цього ядра лексичних одиниць (периферії), що мають спільну (інтегральну) ознаку, яка об'єднує всі одиниці поля. Таку ознаку ще називають архісемою – лексемою, що виражає узагальнене значення усього лексико-семантичного поля. Ядро лексико-семантичного поля представлено лексемою чи декількома лексемами вищого порядку з найсильнішими семантичними ознаками. Центр поля містить у собі лексеми, що мають найближче з ядром і між собою значення. Дальня та крайня периферії складаються з лексичних одиниць, які є найбільш віддаленими за семантичними ознаками від ядра, вони є більш детальними та конкретними і є частиною інших полів.

3. З'ясовано, що лексико-семантичне поле складається з лексико-семантичних груп, які, в свою чергу, складаються з синонімічних рядів, антонімічних пар, гіперо-гіпонімів, конверсивів тощо.

4. Визначено, що структура лексико-семантичного поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа складається з: 1) ядра; 2) центру (ближньої периферії); 3) дальньої периферії; 4) крайньої периферії. Ядро виражено лексемами: 죽음 (смерть), як ім'я на

позначення припинення процесу життєдіяльності; та дієсловом «죽다», що позначає факт смерті, незалежно від її причини. Периферія поля «смерть» налічує 65 одиниць з 67 неповторюваних. До ближньої периферії належать 5 лексем, до дальньої – 7, до крайньої – 53. Крайня периферія виявилась найчисельнішою, що пов'язано з використанням поетесою Чхве Син Джа великої кількості слів з високо контекстуальним значенням.

5. Проаналізовано парадигматичні відношення між лексемами лексико-семантичного поля «смерть». В результаті, найбільш представленими видами парадигматичних відношеннях у полі «смерть» стали відношення смислової подібності і відношення смислового протиставлення. Натомість менш поширеними були визначені відношення смислового включення та відношення супідрядності та партитивності, що пов'язано з деякою абстрактністю поняття «смерть» та лексем що входять до лексико-семантичного поля «смерть».

6. Виділено лексико-семантичні групи в межах лексико-семантичного поля «смерть»: 1) терміни на позначення стану смерті; 2) терміни на позначення причини смерті; 3) емоційно-оцінні слова, що виражають відношення до смерті; 4) терміни на позначення ритуальних та традиційних обрядів, пов'язаних зі смертю; 5) філософські та релігійні терміни, пов'язані зі смертю; 6) терміни на позначення атрибутів, що стосуються смерті; 7) терміни на позначення стану людини після смерті; 8) терміни на позначення життя та народження (комплементарна група). Визначено, що найбільш чисельною лексико-семантичною групою поля «смерть» у поезії Чхве Син Джа стала група термінів на позначення стану смерті (21 одиниця), найменш чисельною – «терміни на позначення атрибутів, що стосуються смерті» (4 одиниці).

7. Проаналізовано, що смерть у поезії Чхве Син Джа часто постає як реальна істота, що наче набуває фізичного втілення, але при цьому не втрачає своєї безтілесності та міфічності. Натомість вона приходить у різних формах, які виражаються у мові творчості поетеси одиницями, що складають собою лексико-семантичне поле «смерть».

초록

본 연구의 주제는 최승자 시에서 '죽음'이라는 'lexical-semantic field'에 대한 연구이다. 연구의 주제는 '죽음'이라는 'lexical-semantic field', 그 구조적, 의미론적 특징이다.

죽음은 세계 문학, 특히 시에서 늘 등장하는 이미지이다. 최승자 시에서 죽음은 서정적 인물들의 영원한 동반자로, 삶의 모든 면을 그림자처럼 맴돌고 있다. 최승자 시의 서정적 인물들은 삶의 부조리에 대한 절망과 인간의 삶과 죽음의 의미를 찾을 수 없음에 대한 좌절을 느낀다. 최승자 시인의 개인적인 삶의 경험은 죽음에 대한 아이러니한 발언과 삶에 대한 냉소적인 발언으로 시에 반영되다. 사회적, 정치적, 감각적 박탈감에 영향을 받은 시인은 우울과 분노의 씩씩한 감정이 담긴 시를 창작한다.

이 연구의 목적은 한국 시인 최승자의 작품을 바탕으로 '죽음'이라는 'lexical-semantic field'의 구조적, 의미적 특징을 연구하는 것이다. 연구 목적을 위해 'lexical-semantic field'를 주제로 한 과학 작품에 대한 이론적 분석을 수행했다. 그 결과 'lexical-semantic field'의 정의가 명확 해지고 그 구조와 어휘 단위 간의 관계가 밝혀졌다.

최승자 시인의 시 60 편을 분석하여 '죽음'의 'lexical-semantic field'에 속하는 모든 단어를 선정했다. 또한 그 구조를 분석하고 'lexical-semantic group'들을 파악하여 최승자 시에서 '죽음'의 개념을 표현하는 방식을 분석했다. 그 결과 '죽음'의 'lexical-semantic field'에서 단어들의 의미적 특징을 추적하고, 어휘들 간의 기존 패러다임적 관계를 분석하여 'lexical-semantic field'의 수준을 비교하고 그 상호작용 방식을 분석할 수 있었다.

이 연구에서는 시인 최승자의 작품에 나타난 어휘 단위의 상호 관계를 연구하여 그의 시적 언어와 시적 세계관의 특징을 밝히고자 한다. 최승자 시인의 시 60 편에 대한 어휘 및 의미 분석을 통해 '죽음'이라는 'lexical-semantic field'에 대한 연구를 통해 시의 주제를 고찰할 수 있었다. 이 연구 결과는 시인의 시 작품과 세계 문학, 특히 한국 문학에 대한 그녀의 공헌을 더 잘 이해하는 데 기여하고 있다.

키워드: 'lexical-semantic field', 'lexical-semantic group', 시, 죽음, 최승자.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Багмут, І. В. (2007). *Лексико-семантичне поле звуконайменувань у сучасній українській літературній мові (склад, структура, парадигматика)*. Національний Педагогічний Ун-т ім. М. П. Драгоманова.
- Барилова, Г. К. (2011). *Українська етнолінгвістика*. ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка».
- Бурячок А.А. (1984). *Формування спільного фонду лексики східнослов'янських мов.* – К., 1984. – 248 с.
- Векуа, Н. (2007). *Антонімія як лексико-семантичне явище*. Дивослово.
- Гешко Н. (2014) *Лексико-семантичне поле як системно структурне утворення та методи його дослідження*. Мовознавство, література. АПСНІМ. 2014. №2 (2). С. 73–78.
- Головащенко, Ю. С. (2022). *Структура лексико-семантичного поля у межах художнього тексту*. Науковий Вісник Чернівецького Національного Університету імені Юрія Федьковича. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4351>
- Денисова, С. П. (1996). *Типологія категорій лексичної семантики*. Київський Державний Лінгвістичний Університет.
- Кочерган, М. П. (2010). *Вступ до мовознавства*. Академія.
- Марчук, Л. М. (2023). Семантичне поле: варіантність, функційність, проєкційність. Термінологічний вісник 2023, вип. 7 – Кам'янець-Подільський.
- Павлишенко, О. А. (2017). *Квантитативні характеристики лексико-семантичних полів дієслова в авторських текстах англomовної художньої літератури*. Львівський Національний Університет імені Івана Франка. https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/02/dis_pavlyshenko.pdf

Ткаченко, О. Г. *Системні відношення в мові*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. [Microsoft Word - НЧ_9_випуск_1.doc \(npu.edu.ua\)](#)

Schwischay, B. (2001). *Les champs sémantiques*. <https://www.home.uni-osnabrueck.de/bschwisc/archives/champ.pdf>

Познанський Р. В. *Словотворча спроможність дієслів семантичного поля «аграрне виробництво (рослинництво)»*: автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Р. В. Познанський. — Івано-Франківськ, 2014. — 20 с.
Sapir, E. (1929).

A study in phonetic symbolism. Journal of Experimental Psychology, 12(3), 225–239.

Talmy, L. (1985). *Lexicalization patterns: Semantic structure in lexical forms*. In T. Shopen (Ed.), *Language typology and syntactic description*, Vol.3: Grammatical categories and the lexicon (pp. 57-149). Cambridge, UK: Cambridge University Press.

박종호 (2014). 동사 ‘찾다’의 의미망 구축 연구. 중부대학교 한국어학과

이주연 (2015). 최승자 시의 아이러니 연구 - 1980년대 시를 중심으로 - 창원대학교 국어국문학과

최승자 시 연구-대표시를 중심으로, 생애와 시세계 전반을 살펴보고 <즐거운 일기>와 <기억의 집>에 대한 구체적인 분석을 시도합니다. 레포트. 2012

네이버 사전 (NAVER dictionary). URL: <https://dict.naver.com/>